

Een taalachterstand wordt vaak doorgegeven van ouder op kind. Daarom is het belangrijk dat scholen, bibliotheek, centrum voor Jeugd en Gezin en andere organisaties alert zijn op laaggeletterdheid, zowel bij kinderen als bij volwassenen.

Laaggeletterdheid: Henriëtte Becker kan dankzij haar dochter inmiddels de krant lezen.

Leesachterstand ouders van invloed op kinderen

Henriëtte Becker is laaggeletterd. Als kind werd zij door haar moeder van school gehaald, om te werken. Lezen heeft ze nooit geleerd, maar daar had ze toen geen last van. Ze dacht dat het gewoon was. Henriëtte zag de grote huizen, waar ze met haar moeder werkte in de huishouding en dacht 'Als ik later ga trouwen, kom ik ook in zo'n groot huis.' 'Pas later kreeg ik er last van dat ik niet kon lezen. Maar ik verborg het voor anderen.' Haar man wist niet eens dat ze niet kon lezen. 'Wij kunnen ons heel goed verstoppen voor zulk soort dingen', lacht ze.

Kinderen

Het besef wat ze miste, kwam eigenlijk pas toen ze kinderen kreeg. 'Ik ben naar mijn kinderen dan ook heel streng geweest: ze moesten altijd hun huiswerk maken. Maar zelf kon ik niet lezen...' De kinderen hebben dat overigens niet gemerkt. 'Ik vertelde de mooiste verhalen, uit mijn hoofd. Daar waar andere ouders hun kinderen voorlezen, verzon ik verhalen.'

Henriëttes dochter (inmiddels 25) had als kind niet door dat haar moeder niet kon lezen. 'Als ik eens een brief van school mee naar huis kreeg, dan deed mijn moeder of ze het las.' Pas toen haar dochter een jaar of 13, 14 was, begon ze wat door te krijgen. 'Dan kreeg ik een briefje mee naar huis en mijn moeder legde het weg. Vroeg ik of ze het wel gelezen had. Ja hoor, zei ze dan. En als ik vroeg wat er dan in stond, verzon ze iets. Maar dat stond er helemaal niet...'

Ze had geluk dat haar vader wel kon lezen. Een taalachterstand wordt vaak doorgegeven van ouder op kind, weet ook Monique Thissen, locatielider op basisschool Het Scala. 'Ouders die niet kunnen lezen, kunnen hun kinderen ook niet het goede voorbeeld geven. De kinderen worden niet gestimuleerd om op jonge leeftijd al een boekje te pakken en dat werkt door in de rest van hun schooltijd. Daarom is het belangrijk dat we alert zijn en een taalachterstand - bij ouders of bij kinderen - vroeg signaleren.' Er zijn veel manieren om laaggeletterdheid te signaleren, als je maar weet waar je op moet letten, heeft Monique inmiddels ervaren. 'Bijvoorbeeld als de kinderen al een paar keer geen spullen mee naar school hebben genomen, terwijl we daarover wel gemaaid hebben naar de ouders. En bij kleuters zie je vaak dat ouders nog even een boekje pakken met hun kind, voordat ze hun kind op school achterlaten. Even de rust van het voorlezen op zoeken, voordat de drukke schooldag begint.'

Bij laaggeletterde ouders zie je dat niet.' En als leerkrachten op huisbezoek komen, kunnen ze ook veel opmaken uit de inrichting van het huis. 'Liggen er kranten in de woonkamer... Als er helemaal geen boeken of kranten zijn, kan dat een teken zijn dat de ouders laaggeletterd zijn.' Hoe de school daar vervolgens mee moet omgaan, is een volgende uitdaging. 'Heel belangrijk is dat er een goede relatie is met de ouders en dat we vanuit wederzijds respect het gesprek aangaan. We hebben hetzelfde belang voor ogen: het welzijn van het kind.'

'Mijn dochter heeft me naar school gestuurd', vertelt Henriëtte lachend. 'Toen moest ik naar IJsselmuiden, over de brug. Dat vond ik wel eng. Ik wist niet wie er zouden komen. Ik durfde niet, maar mijn dochter was heel streng. Ze werd boos op me en uiteindelijk ben ik wel gegaan.'

'Dat was grappig', vertelt haar dochter. 'De rollen waren ineens omgedraaid: vertelde ik mijn moeder dat ze haar huiswerk moest maken. En ik hielp haar als ze hulp nodig had.' Inmiddels gaat Henriëtte al zeven jaar naar school. Nog steeds is het lezen moeilijk. 'De gewone woorden en gewone letters gaan wel, maar die krulletters, daar heb ik moeite mee', vertelt Henriëtte. Ze is blij dat ze zich heeft laten overtuigen. 'Er gaat gewoon een wereld voor je open. Heerlijk. Ik ben nu taalambassadeur en ik moedig iedereen die moeite heeft met lezen aan om naar school te gaan.'

Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid speelt overigens niet alleen in de lagere milieus, benadrukt

Monique Thissen. Zelfs mensen met een eigen bedrijf of een goede baan kunnen laaggeletterd zijn. Zij hebben vaak een overleefmodus ontwikkeld, ze hebben de tools geleerd om de dingen voor elkaar te krijgen.' Maar hoe ouder je bent, hoe moeilijker het is om te leren lezen. 'Daarom is het belangrijk om een taalachterstand zo vroeg mogelijk te signaleren.'

Er zijn verschillende manieren om laaggeletterdheid aan te pakken. Zo heeft de bibliotheek programma's als BoekStart en de VoorleesExpress om het lezen bij jonge kinderen te bevorderen. Het Taalpunt is er voor volwassenen die willen leren lezen. Een keer per week wordt er les gegeven in de bibliotheek.

Daarnaast is er Tel mee met Taal en Taal voor Thuis (ouders van kinderen van 0-4 en 4-12 jaar). De cursus Taal voor Thuis helpt ouders bij het verbeteren van hun eigen (taal)vaardigheden. Maar de cursus stimuleert hen vooral om op zoek te gaan naar informatie over de taalontwikkeling van hun kind. Met Tel mee met Taal geeft het kabinet een extra impuls aan het bestrijden van laaggeletterdheid en het voorkomen hiervan. Het actieprogramma is een initiatief van de ministeries van OCW, SZW en VWS en diverse partners en loopt tot en met 2018.

Vrijwilligers

De Bibliotheek zoekt taalvrijwilligers. Wilt u mensen met een taalvraag begeleiden, neem dan contact op met de Taalpuntdocenten Liesbeth de Lange en Hanneke van Vilsteren via taalpunt@bibliotheekkampen.nl. Geïnteresseerden kunnen ook langskomen tijdens openingstijden van de Taalpunt. Wilt u voorlezen bij een gezin thuis, neem dan contact op met Irma Hollander, projectleider VoorleesExpress, via voorleesexpress@bibliotheekkampen.nl.

Het Taalpunt is geopend op dinsdag van 18.00 tot 19.30 uur en op woensdag van 10.00 tot 12.00 uur en is te vinden op de eerste verdieping in de Bibliotheek in De Stadskazerne.

Basisschool Het Scala heeft niet alleen de zorg voor kinderen, maar ook voor hun ouders als het om (leren) lezen gaat.

Feiten & cijfers

- ▶ In Nederland zijn 1,3 miljoen mensen tussen 16 en 65 jaar laaggeletterd.
- ▶ Een taalachterstand wordt vaak doorgegeven van ouder op kind. Hoe doorbreek je die vicieuze cirkel? Door laaggeletterdheid van twee kanten tegelijk aan te pakken: voorkom het bij kinderen én bestrijd het bij de ouders.
- ▶ Veel kinderen horen thuis te weinig woorden
- ▶ Een kind uit een taalarm gezin hoort ca. 600 woorden per uur
- ▶ Een kind uit een gemiddeld gezin hoort ca. 1.200 woorden per uur
- ▶ Een kind dat opgroeit in een taalrijke omgeving hoort ca. 2.200 woorden per uur
- ▶ Met 15 minuten lezen per dag, lees je 1 miljoen woorden per jaar en groeit de woordenschat met ca. 1.000 woorden per jaar
- ▶ Veel kinderen hebben bij binnenkomst op de basisschool een achterstand van 2.000 woorden
- ▶ 25% van de basisschoolleerlingen verlaat de school met een taalachterstand van 2,5 jaar
- ▶ 14% van de 15-jarige leerlingen heeft een taalachterstand. Zij begrijpen de tekst in hun schoolboeken niet goed en dreigen laaggeletterd te worden.